

Tarkastuslautakunnan arviointikertomus vuodelta 2023

Sisältö

Tarkastuslautakunnan arviointikertomus vuodelta 2023	1
1 Puheenjohtajan katsaus	2
2 Lautakunnan kokoonpano	3
3 Tehtävät ja toimivaltuudet.....	3
4 Selvitys vuoden 2022 arviointikertomuksen käsittelystä	4
5 Vuoden 2023 toiminnan arvioinnin työohjelma ja arviointimenetelmät	4
6 Etelä-Savon maakuntaliitto	4
7 Maakuntaliiton virasto	5
8 Etelä-Savon maakunnan strategisten ja toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen	5
9 Väestö ja yleinen Etelä-Savon alueen kehitys	7
10 Kansainvälisen toimintaympäristön muutosten vaikutukset alueen elinvoimaan.....	8
11 Etelä-Savon maakuntaliiton taloudellisten tavoitteiden toteutuminen	8
12 Sidonnaisuusilmoitusten päivittäminen.....	8
13 Kokonaisarvio	8

Liite 1. Vuoden 2023 toimintasuunnitelmassa asetettujen tavoitteiden ja toimenpiteiden toteutuminen

1 Puheenjohtajan katsaus

Rajat ovat uhka ja mahdollisuus. Meille eteläsavolaisille Itä-ajan sulkua ja sota on merkinnyt iskuun maakunnan elinvoimaan, elinkeinoihin, yrityksiin ja kaikenlaisiin yhteyksiin, myös ihmisten välisiin.

Koko Suomea on viime vuosina koetellut korona, inflaatio, energian hinnan suuret heilahtelut ja säästämisen välttämättömyys kaikilla päätöksentekotasolla. Etelä-Savo on väestöltään Suomen vanhin maakunta ja epäedullinen huoltosuhde uhkaa palveluiden tuotantoa niin maksajien kuin ammattitaitoisten tekevien käsien vähetessä. Syntyvyys on alhainen ja nuoret muuttavat pois.

Rajat ja rajapinnat ovat myös mahdollisuus. Etelä-Savon maakunnan sisällä toimii monia organisaatioita maakuntaliiton lisäksi, kuten Etelä-Savon hyvinvointialue, työ- ja elinkeinopalveluita hoitavat yhteistoiminta-alueet, koulutusorganisaatiot, yritykset, järjestöt ja kunnat.

Maakuntaliitto on tehnyt hyvää yhteistyötä joidenkin tahojen kanssa jo kauan. Uusien, vasta syntyneiden tahojen kanssa yhteistyö on viriämässä. Työskentely rajapinnoilla voi lisätä paitsi keskinäistä ymmärrystä, myös avata uusia mahdollisuuksia ja koota voimia Etelä-Savon ja koko Itä-Suomenkin elinvoiman ja kilpailukykyyn kohentamiseksi.

Maakuntaliiton ja maakunnan alueella toimivien, mainitsemiini organisaatioiden kriittinen olemassaolon kohtalonyhteys kannattaa pitää mielessä päätöksiä tehtäessä. Kilpailijassa voi nähdä myös uuden yhteistyökumppanin. Strategisten päätösten vaikuttavuus on olennaista. Onko meillä mittarit kunnossa, jotta voimme arvioida miten eri toimijoiden päätökset maakunnan elinvoimaan vaikuttavat ja onko ne koordinoitu kokonaisedun mukaisesti mm. kuntien kanssa?

Etelä-Savon älykkään erikoistumisen strategia ohjaa hankerahoituksen kohdentamista uudella ohjelmakaudella. Keskiössä ovat vihreä siirtymä, digitalisaatio, yrittäjyys, ekosysteemit ja klusterit sekä osaaminen. Olemme edistyneet mm. ennakoivan tiedon tuottamisessa päätösten perusteiksi, kaavoitustyössä ja ilmastotyön tukemisessa. Olemme nyt saamassa maakuntaan tuulivoimaakin.

Maakuntaliitto on tehnyt hyvää edunvalvontatyötä ja yhteistyötä Itä- ja Pohjois-Suomen maakuntaliittojen kanssa. Äänen on annettu kuulua valtakunnan ja elinkeinoelämän päättäjille. Liekö vaikutusta? Mikä on Etelä-Savon maakunnan tulevaisuus, kun kaikki ei ole omissa käsissämme?

Toivon, että ainutlaatuisen saimaannorpan lisääntyminen jatkuu ja toimii hyvänä enteenä myös maakuntamme elinvoiman lisääntymiselle.

Tuula Kuronen
tarkastuslautakunnan puheenjohtaja

2 Lautakunnan kokoonpano

Maakuntavaltuuston toimikaudeksi 2021–2025 valitsemaan tarkastuslautakuntaan ovat kuuluneet

varsinaiset jäsenet	varajäsenet
Himanan Vesa, Mikkeli	Korhola Anne, Mikkeli
Kuronen Tuula, pj., Pieksämäki	Kuoksa Timo, Mäntyharju
Kuusisto Ville-Pekka vpj., Juva	Summanen Hannu, Juva
Mynttinen Maritta, Hirvensalmi	Nousiainen Marja-Sisko, Savonlinna
Pasanen Unto, Puumala	Rytkönen Tapani, Pieksämäki

Tarkastuslautakunnan puheenjohtajana on toiminut Tuula Kuronen (SDP) Pieksämäeltä. Tilintarkastajana toimii BDO Audiator Oy ja vastuunalaisena tilintarkastajana JHT, HT Lilja Koskelo. Lautakunnan sihteerinä on toiminut maakuntaliiton henkilöstöpäällikkö Tiina Saarelainen.

3 Tehtävät ja toimivaltuudet

Tarkastuslautakunnan tehtävistä on säädetty Kuntalain 14 luvussa 121 § ja 125 § sekä Etelä-Savon maakuntaliiton hallintosäännössä 64 §.

Kuntalain 121 ja 125 § mukaan tarkastuslautakunnan on:

- valmistettava valtuustolle valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat.
- arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla,
- arvioida talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman riittävyttä, jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää
- huolehtia kunnan ja sen tytäryhteisöjen tarkastuksen yhteensovittamisesta,
- valvoa kuntalain 84 §:ssä säädetyn sidonnaisuuksien ilmoitusvelvollisuuden noudattamista ja saatettava ilmoitukset valtuustolle tiedoksi,
- valmistella kunnanhallitukselle esitys tehtäviään koskeviksi hallintosäännön määräyksiksi sekä arvioinnin ja tarkastuksen talousarvioksi,
- hankittava asianomaisen selvitys ja kunnanhallituksen lausunto tilintarkastuskertomuksessa tehdystä muistutuksesta.

Kuntalain 121 § mukaan tarkastuslautakunta laatii arviointisuunnitelman ja antaa valtuustolle kultakin vuodelta arviointikertomuksen, jossa esitetään arvioinnin tulokset. Arviointikertomus käsitellään valtuustossa tilinpäätöksen yhteydessä. Lautakunta voi antaa valtuustolle muitakin tarpeellisia pitämiään selvityksiä arvioinnin tuloksista. Maakuntahallitus antaa valtuustolle lausunnon toimenpiteistä, joihin arviointikertomus antaa aihetta.

Etelä-Savon maakuntaliiton hallintosäännössä on kuntalain mukaisten tehtävien lisäksi seuraavaa:

- seurattava tilintarkastajan tarkastussuunnitelman toteutumista sekä muutoinkin seurattava tilintarkastajan tehtävien suorittamista ja tehtävä tarpeen mukaan esityksiä tilintarkastuksen kehittämiseksi;
- huolehdittava siitä, että tilintarkastusta varten on tarpeelliset voimavarat, jotka mahdollistavat tilintarkastuksen suorittamisen hyvän tilintarkastustavan edellyttämässä laajuudessa, sekä
- tehtävä aloitteita ja esityksiä lautakunnan, tilintarkastajan ja sisäisen valvonnan tehtävien yhteensovittamisesta mahdollisimman tarkoituksenmukaisella tavalla.

4 Selvitys vuoden 2022 arviointikertomuksen käsittelystä

Vuoden 2022 arviointikertomus käsiteltiin maakuntavaltuustossa 15.6.2023 §27. Kokoukselle arviointikertomuksen esitteli tarkastuslautakunnan puheenjohtaja. Maakuntavaltuusto merkitsi arviointikertomuksen tietoon saatetuksi.

5 Vuoden 2023 toiminnan arvioinnin työohjelma ja arviointimenetelmät

Vuoden 2023 toiminnan arvioinnin työohjelman lähtökohtana on maakuntavaltuuston hyväksymä vuoden 2023 talousarvio ja toiminta- ja taloussuunnitelma 2023–2025, maakuntastrategia 2030 ja maakuntaohjelma 2022–2025.

Tarkastuslautakunnan arviointitoiminta perustuu laatimaansa arviointiohjelmaan. Tarkastuslautakunta on kokoontunut käsittelemään toimintavuoden 2023 asioita kuusi kertaa. Kokoukset on toteutettu pääosin hybridikokouksina. Lautakunnan jäsenet ovat tutustuneet hallinnon pöytäkirjoihin, maakuntaliiton toiminta- ja taloussuunnitelmiin, tilinpäätöskertomukseen, henkilöstöraporttiin ja hankeraportteihin. Tarkastuslautakunnan jäseniä on osallistunut tarkastuslautakunnille järjestettyihin koulutuksiin.

Vuotuisen hanketutustumiskäynnin lautakunta teki EcoSairilaan, jossa on toteutettu useita maakuntaliiton rahoittamia kehittämishankkeita. Lautakunta tutustui Miksein, Mikkelin kaupungin, Metsäsairilan ja Xamkin asiantuntijoiden johdolla kierrätyskeskukseen, biokaasulaitokseen, Xamkin pilotteihin sekä jätevedenpuhdistamoon.

Arviointi on suoritettu ensisijaisesti Etelä-Savon maakuntaliiton tilinpäätös 2023-asiakirjasta ilmenevien tietojen perusteella. Liiton toimintaa on lisäksi arvioitu tavoitteiden toteutumiseen liittyvän raportoinnin avulla. Arviointikertomus perustuu myös johtavien viranhaltijoiden ja hallituksen puheenjohtajan kuulemisiin ja toimintakertomuksen pohjalta tehtyihin havaintoihin.

Lautakunta on saanut selonteon tilintarkastajan suorittamista tarkastuksista ja käsitellyt tilintarkastuskertomuksen. Näiden tietojen perusteella tarkastuslautakunta antaa Kuntalain 121 § mukaan arviointikertomuksen.

6 Etelä-Savon maakuntaliitto

Perussopimuksen mukaan maakuntaliitto toimii Etelä-Savon, sen kuntien ja asukkaiden eduksi kehittämis-, suunnittelu-, tutkimus- ja edunvalvontakuntayhtymänä. Maakuntaliitolla on kaksi lakisääteistä tehtäväaluetta: aluesuunnittelu- ja aluekehitysviranomaisen tehtävät. Lisäksi liitto pyrkii toiminnallaan vahvistamaan kuntien ja kuntayhtymien yhteistyötä, edistämään maakunnan henkistä ja aineellista vaurastumista sekä toimimaan maakunnallisena yhteistyöelimenä kunnallis-, talous-, sosiaali-, kulttuuri-, koulutus-, elinympäristö- ja muissa maakunnan kehittämissasioissa.

Maakuntaliitto ohjaa, edistää ja seuraa aluekehitysviranomaisena Suomen rakennerahasto-ohjelmien toimeenpanoa maakunnassa. Maakuntaliitto myöntää EU-ohjelmien mukaista rahoitusta maakuntastrategian tavoitteita toteuttaviin kehittämishankkeisiin. Etelä-Savon maakuntaliitto kehittää maakuntaa myös toteuttamalla itse hankkeita.

Vuosina 2014–2020 Etelä-Savo on saanut Kestävää kasvua ja työtä -ohjelmasta yhteensä noin 177 miljoonaa euroa EU:n ja valtion rahoitusta. Etelä-Savoon kohdentuu alkavalla Uudistuva ja osaava Suomi 2021–2027-ohjelmakaudella Euroopan unionin rahoitusta runsaat 137 miljoonaa euroa.

7 Maakuntaliiton virasto

Maakuntaliiton virasto muodostuu kahdesta yksiköstä; kehittämis- ja hallintoyksiköstä. Maakuntaliiton palveluksessa oli vuoden 2023 lopussa 34 henkilöä. Henkilötyövuosiksi kirjattiin talousarvioon 29,8, toteuma oli 31,7. Toistaiseksi voimassa olevissa työsuhteissa oli 21 (62 %) ja määräaikaisia oli 13 (38 %). Määräaikaiset henkilöt työskentelivät pääsääntöisesti hankkeissa.

Maakuntavaltuusto hyväksyi marraskuussa 2020 uuden hallintosäännön, jonka pohjalta viraston toimintaa on kehitetty. Maakuntaliiton viraston toiminta-ajatuksena ja arvopohjana on tehdä työtä Etelä-Savon hyväksi yhdessä, uudistaen ja ennakoiden.

Maakuntaliiton toiminta- ja taloussuunnitelmassa vuodelle 2023 virastolle asetettuina tavoitteina oli kehittää monipaikkaisen työskentelyn toimintamallia ja menetelmiä, kehittää toimintaa painopisteenä työn tuloksellisuutta ja työhyvinvointia lisäävä johtaminen ja viestintä etätyötä tekevässä organisaatiossa sekä tasapainottaa taloutta vastaamaan julkisen sektorin talouden tuleviin haasteisiin.

Maakuntaliitossa työskennellään hybridimallilla eli läsnä- ja etätyössä. Hybridityöskentelyn tueksi on laadittu yhteiset pelisäännöt ja käytänteet koskien mm. kokouksia, keskeytysten hallintaa ja viestintää. Maakuntaliiton viraston strategia on laadittu vuonna 2021 ja sitä on terävöitetty ja jalkautettu vuoden 2023 aikana mm. kuvaamalla liiton keskeisiä prosesseja ja muodostamalla tiimejä.

8 Etelä-Savon maakunnan strategisten ja toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen

Maakuntavaltuusto hyväksyi 23.12.2021 maakuntaohjelman 2022–2025. Maakuntaohjelma pohjautuu marraskuussa 2020 valtuuston hyväksymän maakuntastrategia 2030 linjauksiin. Maakunnan kehittämisen keskeiset tavoitteet on sovittu maakuntastrategiassa.

Vuoden 2023 lopussa päättyneellä EU-ohjelmakaudella on Etelä-Savon maakuntaliiton myöntämää rahaa kohdistettu maakunnan strategisiin kärkiin - metsään, ruokaan ja veteen - liittyvään tutkimukseen ja kehittämiseen sekä yrittäjyyden ja digitalisaation edistämiseen sekä mm. matkailualan hankkeisiin.

Uusi EU-ohjelmakausi Uudistuva ja osaava Suomi 2021–2027 alkoi marraskuussa 2021 ja ensimmäinen EAKR-haku avautui keväällä 2022. Uusi rakennerahasto-ohjelma sisältää kolme rahastoa, jotka ovat Euroopan aluekehitysrahasto (EAKR) rahoitus, Euroopan sosiaalirahasto+ (ESR) sekä Oikeudenmukaisen siirtymän rahoitus (JTF), mikä käynnistyi vuonna 2023.

Etelä-Savon älykkään erikoistumisen strategia (ÄES) on osa uutta maakuntaohjelmaa ja ohjaa hankerahoituksen kohdentamista uudella ohjelmakaudella. Maakunnan kehittämisen kivijalat ovat jatkossakin metsä, ruoka, vesi ja matkailu sekä asukkaiden hyvinvointi (kuva 1).

Kuva 1 Älykkään erikoistumisen strategian 2022–2027 kärjet ja läpileikkaavat teemat.

Maakuntaliiton toimintasuunnitelmassa on linjattu keskeiset toimenpiteet ja kehittämisen prosessit, joiden toteutumista kuvataan toimintakertomuksessa.

Tarkastuslautakunta on arvioinut tavoitteiden toteutumista liitteessä 1 värikoodein (toteutunut vihreä, toteutunut osittain keltainen, ei toteutunut punainen, ei voida arvioida sininen). Tarkastuslautakunnan arvio perustuu kokonaisarvioon tavoitteiden toteutumisesta. Tarkastuslautakunta arvioi, että toimintasuunnitelmassa mainitut strategiset tavoitteet ovat suurelta osin toteutuneet.

EU-ohjelmakausi 2014–2020 on saatu päätökseen ja uusi ohjelmakausi 2021–2027 käynnistetty. Vuonna 2023 Etelä-Savon maakuntaliitto oli sekä Itä- ja Pohjois-Suomen että Itä-Suomen neuvottelukuntien puheenjohtajamaakunta, mikä työllisti erityisesti maakuntajohtajan esikuntaa, mutta tarjosi mahdollisuuden tuoda Etelä-Savon tavoitteita valtakunnan tasolla esille osana maakuntien yhteistä edunvalvontaa.

Tarkastuslautakunnan arvion mukaan oman toiminnan hankkeet ovat onnistuneet. Maakuntaliitto toteuttaa itse aktiivisesti hankkeita, jotka kehittävät maakuntaa. Hankkeille asetetut indikaattorit ovat toteutuneet.

Tarkastuslautakunta pitää tärkeänä, että hankkeiden vaikuttavuuden arviointiin kiinnitetään huomiota, jotta maakuntaan suuntautuvasta hankerahasta olisi maakunnalle mahdollisimman paljon hyötyä. Hankerahoitusta myönnettäessä tulee ennen kaikkea kiinnittää huomiota, että hankkeen tuloksista on pysyvää hyötyä alueelle.

Maakuntaliitto on hankkinut rahoittamiensa hankkeiden prosessien ja vaikuttavuuden seurantaan Thinking portfolio -hankesalkkutyökalun, joka otettiin täysipainotteisesti käyttöön alkaneella ohjelmakaudella 2021–2027. Tarkastuslautakunta ehdottaa vaikuttavuusmittariston kehittämistä kokonaisvaltaisen maakunnallisen näkemyksen muodostamiseksi hankkeiden vaikuttavuuden arvioinnissa.

Tarkastuslautakunnan mielestä maakuntaliitto ajaa maakunnan etua ennakoivasti, suunnitelmallisesti ja ajantasaiseen tietoon pohjaten; edunvalvonnan asiakirja on toteutettu ja edunvalvontaprosessi on käynnistetty.

Tarkastuslautakunta katsoo, että maakuntaliitto on kehittänyt hyvin tilannekuva- ja ennakointitiedon tuotantoa.

Maakuntaliitto on viestinyt aktiivisesti mm. uudesta ohjelmakaudesta ja liiton verkkosivujen kävijämäärät ovat kasvaneet. Verkkosivut vaativat jatkuvaa kehittämistä ja niiden ajantasaisuuteen tulee kiinnittää huomiota.

Strategiset valinnat vaikuttavat tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan oikeilta ja liiton toiminta rakentuu vakaasti niiden pohjalle. Maakuntastrategiaan ja viime vuonna hyväksytyyn maakuntaohjelmaan on liitetty seurantamittaristo, joilla seurataan tavoitteiden ja toimenpiteiden toteutumista ja vaikuttavuutta. Tarkastuslautakunta pitää tärkeänä, että tämä seuranta on jatkuvaa.

9 Väestö ja yleinen Etelä-Savon alueen kehitys

Tilastokeskuksen väestönmuutoksen ennakkotietojen mukaan väkiluku väheni Etelä-Savossa tammi-joulukuun 2023 aikana yhteensä 555 henkilön verran (edellisenä vuonna 1237 henkilön verran.) Luku on pienempi kuin kertaakaan aiemmin 2000-luvulla.

Väestönkehityksen positiivisin signaali viime vuosina Etelä-Savossa on ollut maahanmuutto. Vuonna 2023 kuntien välinen nettomuutto Suomen sisällä oli ennakkotietojen mukaan Etelä-Savon maakunnan osalta -537 eli maakuntaan muutti 4 732 henkilöä ja muualle Suomeen Etelä-Savosta muutti 5 269 henkilöä. Ulkomailta Etelä-Savoon muutti viime vuonna 1 390 henkilöä ja ulkomaille taas 106 henkilöä, jolloin ns. nettosiirtolaisuus oli +1284. Tiedoissa ovat mukana ukrainalaistaustaiset kotikuntaa Etelä-Savossa hakeneet henkilöt.

Maahanmuuttajien määrän voidaan ennakoida tulevaisuudessa kasvavan edelleen, mutta nykyisellään lukumäärät ovat vielä pieniä, ja keskeinen kysymys on, kuinka suuri osuus maahanmuuttajista saadaan sitoutettua pysyvämmiin ja työllistymään Etelä-Savoon.

Etelä-Savo on kausittain voimakkaasti kasvava mm. monipaikkaisesti asuvien ja vapaa-ajanasunnoillaan aikaa viettävien ja etätyötä tekevien johdosta, jotka eivät näy väestötilastoissa tai sote-palveluiden mitoituksessa. Monipaikkainen työnteko ja kausiväestö tuovat alueelle elinvoimaa, mutta edellyttävät myös toimivia palveluja kuten tietoliikennettä ja logistiikkaa.

Väestökehityksen kokonaiskuva on heikentynyt koko 2000-luvun ja on myös tulevaisuudessa väestöennusteen mukaan aleneva. Etelä-Savo on Suomen ikääntynein maakunta ja nuorten ikäluokat ovat pienet. Työikäisten osuuden ollessa keskimääräistä pienempi väestöllinen huoltosuhte maakunnassa on jo nykyisellään erittäin korkea ja heikkenee väestöennusteen mukaan edelleen. Maakunnan elinvoiman hiipuminen ja väestön väheneminen ovat keskeisiä haasteita.

Etelä-Savon työttömyysaste nousi edellisestä vuodesta ja oli joulukuussa 12 %. Yritysten kasvuodotuksia heikensi aiempien vuosien tavoin osaavan työvoiman heikko saatavuus. Vaikka maan talousnäkymät heikentyivät vuoden 2023 lopulla erittäin epävarmoiksi, olivat Etelä-Savon maakunnan yritysten suhdannenäkymät syksyllä 2023 julkaistun pk-yritysbarometrin mukaan maan parhaimmat.

Etelä-Savon valmisteilla olevassa maakuntakaavoituksessa päätettiin keskittyä tuulivoiman lisärakentamiseen ja niihin liittyviin voimalinjoihin. Suomen metsäisimpänä maakuntana Etelä-Savo on saanut merkittävästi tuloja metsästä.

10 Kansainvälisen toimintaympäristön muutosten vaikutukset alueen elinvoimaan

Venäjän hyökkäyssota Ukrainaan muutti maailman ja Suomen geopoliittista asemaa merkittävästi ja pitkäaikaisesti. Elinvoimainen ja asuttu Itä-Suomi nähdään kokonaisturvallisuuden kannalta tärkeänä. Itäisen Suomen visiotyö julkaistiin helmikuussa 2023 ja sen tärkein tavoite on elinvoiman vahvistaminen Itä-Suomessa. Ohjelman käytännön toimeenpano siirtyi vuoden 2024 alkupuolelle.

Suomen talous vajosi taantumaan vuoden 2023 lopulla ja talouden elpymistä on odotettavissa aikaisintaan loppuvuonna 2024.

Etelä-Savon hallitusohjelmatavoitteisiin on kirjattu mm. saavutettavuuden parantaminen raide- ja tieliikenteessä, poikittaisen raideliikenteen kehittäminen huoltovarmuuden turvaamiseksi sekä Saimaan kanavan sulkeutumisen aiheuttamien ongelmien ratkaiseminen.

Suomen ja Venäjän välisen matkailun hiipumisen seurauksena matkailun markkinointia on kohdennettu yhä enemmän kansainvälisille markkinoille esimerkiksi European Region of Gastronomy Saimaa Management Project (ERG) -ruoka- ja kulttuurimatkailuhankkeella.

11 Etelä-Savon maakuntaliiton taloudellisten tavoitteiden toteutuminen

Talousarvio laadittiin 125.000 euroa alijäämäiseksi. Talousarvioon hyväksyttiin maakuntavaltuustossa 15.6.2023 muutos, jossa hankehallintoihin hyväksyttiin lisäresurssin eli kahden asiantuntijan palkkaamisen vuosille 2023–2025. Talousarvioon vaikutus vuodelle 2023 oli 50.000 euroa, jolloin budjetin alijäämäksi muodostui 175.000 euroa. Lisäresursoinnin aiheuttamat kustannukset katetaan aiempien vuosien kertyneillä ylijäämillä. Toteuma vuodelta 2023 oli -97.148 euroa eli toteutui muutettua talousarvioita paremmin. Tulosta paransi budjettiin nähden MPY Osuuskunnan maksama korkotulo.

Jäsenkuntien maksuosuudet muodostavat maakuntaliiton suurimman tulonlähteen. Vuonna 2023 jäsenkuntien maksuosuudet olivat 2.3 miljoonaa euroa. Jäsenkuntien maksuosuudet laskivat vuonna 2021 Heinäveden ja Joroisten maakuntavaihdosten vuoksi noin 135.000 eurolla. Liitto on hakenut toiminnan tehostamisesta säästöjä kuntaosuuksien vähenemisen vuoksi. Samalla kuitenkin kunta-alan palkkorotukset ja muu kustannustason nousu aiheuttaa painetta talouden tasapainottamiselle.

12 Sidonnaisuusilmoitusten päivittäminen

Tarkastuslautakunta muistuttaa johtavien luottamushenkilöiden ja viranhaltijoiden kuntalain 84 §:ssä säädetyn sidonnaisuuksien ilmoitusvelvollisuuden noudattamista ja mahdollisten muutosten ilmoittamisesta tarkastuslautakunnalle.

13 Kokonaisarvio

Kuntalain mukaan toimintakertomuksessa on esitettävä selvitys valtuuston asettamien taloudellisten ja toiminnallisten tavoitteiden toteutumisesta.

Maakuntahallitus on kokouksessaan 19.2.2024 § 23 hyväksynyt vuoden 2023 tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen. Tilinpäätökseen sisältyvässä toimintakertomuksessa annetaan selvitys vuoden 2023 toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta.

Maakuntaliitolla itsellään ei ole merkittävästi käytännön täytäntöönpanovaltaa tavoitteiden toteuttamisessa. Liiton toiminta perustuu suurelta osin asioihin vaikuttamiseen. Vaikuttamisen tulokset näkyvät eri organisaatioissa tapahtuvassa päätöksenteossa ja sitä kautta maakunnan kehittämisessä. Maakuntaliiton tehtävää ja siinä onnistumista on tarkasteltava pidemmällä aikavälillä. Yhden vuoden toteutumatieta on yleensä enemmänkin suuntaa antava kuin tyhjentävä. Maakuntaliiton tehtävässä onnistumisen arviointiperiodi on paremminkin koko valtuustokausi.

Tarkastuslautakunnan mielestä toiminnalliset tavoitteet on asetettu oikein. Lautakunta otti edellisessä arviointikertomuksessa kantaa siihen, että liitolla tulee olla riittävät resurssit, jotta maakuntaohjelmassa asetettuihin tavoitteisiin päästään. Maakuntaliiton resursseja on lisätty palkkaamalla kaksi määräaikaista asiantuntijaa. Maakuntaliitto on haluttu kumppani ja tarkastuslautakunta pitää tärkeänä, että henkilöstö on riittävä pystyäkseen vastaamaan yhteistyökumppaneiden odotuksiin.

Tarkastuslautakunnan käsityksen mukaan liiton toiminta on ollut määrätietoista ja muutostarpeet huomioon ottavaa. Liiton toiminta on saatujen tietojen ja tähän pohjautuvaan arvioon perustuen järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla.

Tarkastuslautakunnan suorittaman arvioinnin mukaan maakuntaliiton toiminnassa on noudatettu valtuuston hyväksymää talousarviota. Maakuntavaltuuston asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet ovat toteutuneet pääosin tehtyjen päätösten mukaisesti ja toteutumatieta on esitetty riittävän täsmällisesti toimintakertomuksessa.

Mikkeli 25.4.2024

Asiakirja on allekirjoitettu sähköisesti

Tuula Kuronen
Puheenjohtaja

Ville-Pekka Kuusisto
Varapuheenjohtaja

Vesa Himanen

Maritta Mynttinen

Unto Pasanen

Vuoden 2023 toimintasuunnitelmassa asetettujen tavoitteiden ja toimenpiteiden toteutuminen

Liite 1.

Tavoite	Toimenpiteet	Mittarit	Tarkastuslautakunnan arvio tavoitteen saavuttamisesta
<p>Maakuntaliitto toimii EU-rahoituksen ja kansallisen rahoituksen välittävänä toimielimenä vaikuttavasti. Kytkös maakuntaohjelmaan ja älykkääseen erikoistumisen strategiaan toteutuu.</p>	<ul style="list-style-type: none"> * Ohjelmakauden 2014-2020 kauden päättämiseen tähtäävät toimenpiteet * Uuden ohjelmakauden 2021-2027 rahoituksen muotojen, painopisteiden aktiivinen ja laaja tiedottaminen sekä hakijoiden opastaminen ja aktivointi rahoituksen hakemiseen sekä oikeudenmukaisen siirtymän JTF-rahoituksen käynnistyminen * Itä- ja Pohjois-Suomen koordinaatiovastuu rakennerahastotoiminnassa Kansallisten rahoitusten jatkaminen 	<ul style="list-style-type: none"> * Hakijainfoihin ja -koulutuksiin osallistuneet * Rahoituspäätösten läpimenoaika * Myöntövaltuuksien tehokas käyttö * Hankkeiden osuvuus kehittämisen painopisteisiin ja ÄES kärkiin * Rahoituksen jakautuminen eri toteuttajille * Itä- ja Pohjois-Suomen koordinaation toteuttaminen vuosikellon mukaisesti 	<p>toteutunut</p>
<p>Maakuntaliitto toteuttaa keskeiset kehittämisen prosessit vaikuttavasti ja vuorovaikutteisesti, painopisteenä maakuntakaavan laadinta.</p>	<ul style="list-style-type: none"> * Maakuntakaavan laadinnassa osallistetaan sidosryhmiä kaavatyöskentelyyn ja matkailun, energian ja liikenteen sekä monipaikkaisuuden osalta laaditaan tarvittavat selvitykset * Aluekehittämisen keskustelujen 2022 vaikuttavuusseuranta vuonna 2023 ja uuden keskustelukokonaisuuden valmistelu vuodelle 2024 * Sidosryhmätyöskentely maakuntaohjelman ja älykkään erikoistumisen strategian toimeenpanon edistämiseksi * TKI -tiekartan valmistelu ja valmistuminen 2023 vuosille 2023-2025 	<ul style="list-style-type: none"> * Maakuntakaavan selvitykset laadittu * Aluekehittämisen keskustelun painopisteet maakuntaohjelman mukaisia * Älykkään erikoistumisen verkostoyhteistyössä klusterien määrä kasvaa * TKI-tiekartan valmistuminen 	<p>toteutunut</p>
<p>Maakuntaliitto toteuttaa oman toiminnan hankkeita, joilla vahvistetaan maakunnan asukkaiden osallisuutta ja hyvinvointia sekä alueen toimijoiden osaamista, yhteistyöverkostoja ja alueen elinvoimaa.</p>	<ul style="list-style-type: none"> * Building Clusters, Ecosystem Collaboration and RIS3 Communication in South Savo. Tavoitteena klusteroitumisen tilannekuva ja toiminnan vakiinnuttaminen maakunnassa vuoteen 2024 mennessä * Saimaa ERG European Region of Gastronomy. Tavoitteena ERG- juhluvuoden 2024 laadukas toteuttaminen * Europe Direct Etelä-Savon tiedotuspiste. Tavoitteena Eurooppa-tiedon jakaminen kansalaisille ja yhteisöille * Työllistymistä edistävän monialaisen yhteispalvelun koordinaatio (TYP) Etelä-Savossa. Tavoitteena vaikuttavien ja yhtenäisten palveluiden tuottaminen. * Ilmastotyön tukeminen Etelä-Savon kunnissa. Tavoitteena kuntien ilmastotoiminen edistäminen. * PUNOS – osaamisen verkostot ja toimintatapojen kehittäminen Etelä-Savossa. Tavoitteena toimivien osaamisverkostojen kehittäminen. * AKKU2 - Lisävirtaa Etelä-Savon kuntien kulttuuritoiminnan kehittämiseen. Tavoitteena kuntien kulttuuritoiminnan tukeminen. * CASPER - älykäs sopeutuminen väestöään menettävillä alueilla, Interreg Europe rahoitteinen hanke. Tavoitteena kansainvälinen oppi älykkääseen sopeutumiseen. 	<ul style="list-style-type: none"> * Hankkeissa määriteltyjen indikaattorien seuranta 	<p>toteutunut</p>

<p>Maakuntaliitto tukee aluekehityksen, toimintaympäristön muutostilanteita ja osaamistarpeita ennakkoinnilla ja tiedolla johtamisella.</p>	<ul style="list-style-type: none"> * Tilasto- ja ennakointipalvelun, paikkatiedon hyödyntämisen sekä ennakointiverkoston kehittäminen jäsenkuntien ja maakunnan muiden toimijoiden suunnittelun ja päätöksenteon tueksi * Osaamistarpeiden ennakointitiedon tuotanto ja kokoaminen yritystoimijoiden, koulutustoimijoiden sekä aluekehittäjien tarpeisiin * OECD:n tutkimuksen toteuttamisessa materiaalin yhteen kokoaminen * Yhteistyö jatkuvan oppimisen palvelukeskuksen kanssa ja alueellisten osaamistarpeiden ennakointitulosten tuottaminen * Valtakunnallinen alue-ennakointiseminaari Mikkelissä toukokuussa 2023 	<ul style="list-style-type: none"> * Kävijämäärät esavoennakoi.fi-sivustolla kasvavat * Kuukausittain tilastopäivitykset maakuntahallituksen tarpeisiin * Alue-ennakoinnin seminaari Etelä-Savossa/ tavoitteellinen osallistujamäärä yli 100 	<p>toteutunut</p>
<p>Maakuntaliitto ajaa maakunnan ja jäsenkuntien etua ennakoivasti, suunnitelmallisesti ja ajantasaiseen tietoon pohjaten.</p>	<ul style="list-style-type: none"> * Edunvalvontaprosessia toimeenpannaan edunvalvonnan asiakirjan mukaan, jota ylläpidetään ja päivitetään viraston, jäsenkuntien ja muiden sidosryhmien käyttöön * Koordinoidaan vuonna 2023 Itä- ja Pohjois-Suomen edunvalvontaa * Laaditaan vuosille 2023-2024 EU- rahoituksen kohdentamisen osalta toimeenpano- ja edunvalvontasuunnitelman yhdistelmä, joka korvaa aiemman toimeenpanosuunnitelman 	<ul style="list-style-type: none"> * Edunvalvontaprosessi käynnistetty ja sidosryhmät saatu sitoutettua mukaan yhteiseen toimintamalliin * Edunvalvonnan vaikuttavuus, miten asiat etenevät maakunnan tahtotilan mukaisesti 	<p>toteutunut</p>
<p>Maakuntaliitto viestii viestintästrategian mukaisesti aktiivisesti ja vuorovaikutteisesti.</p>	<ul style="list-style-type: none"> * Toteutetaan maakuntaliiton viestintästrategiaa sekä varmistetaan tiedon löydettävyys kotisivuilta * Viestitään aktiivisesti maakunnasta ja maakuntaliiton toiminnasta eri kanavissa * Ohjataan media tiedon ja asiantuntijan luokse sekä varmistetaan tiedon löydettävyys * Tehdään aktiivista asiantuntijaviestintää * Tuodaan esille Etelä-Savoa ja eteläsavolaista osaamista * Nostetaan osaltamme Saimaata itäsuomalaiseksi matkailubrändiksi ja tiedotetaan D.O.Saimaa-laatumerkistä * Jatketaan kansalaisille suunnattua Europe direct -viestintää 	<ul style="list-style-type: none"> * Verkkosivujen ajantasaisuus ja kävijämäärä * Strategisista kärjistä kertovat uutiset * Sosiaalisen ja perinteisen median mittarit * Laajat sidosryhmäverkostot maakuntaliiton tapahtumissa ja viestinnässä 	<p>osittain toteutunut</p>